

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Feloljós szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**

Egyes számok kaphatók: a dohánytösdékben.

A cigányok.

Egy élő kölcnc a nemzet nyakán. Századok óta érezzük és nyögjük a nyűgét s századok óta nem volt a nemzetnek ereje és módja hozzá, hogy megszabaduljon tőlük.

Különös megélhetési mód, a melynek forrása a lopás. Mert hogy a cigány egész élete folyamán soha sem gondol becsületes munkára, az olyan, mint a kétszerkettő. Csecsemő korában magába szija a gonoszság tudományát, ifjúsága ebben nevelődik s ha felnő, érdemeit a gázsága szerint számítják.

Egy valóságos szigeteket képeznek a nemzet testében. Oly szigeteket, a melynek erkölcsstana, életszabályai, bevallott céljai homlokegyenest ellenkeznek a többi civilizált emberek moráljától.

Borzongva állunk meg, mikor szörnyű cselekedeteik hírét felénk hozzák az újságok. S mintha valami rég bennük forrongó indulat tömegét akarnák szabadra bocsátani, a közel multba egész őjzongássé fajult a kegyetlenkedésük. Alig, hogy az egyik esetből felocsudtunk, következett a második, a harmadik, a negyedik.

Mikor a pötöllei rablógyilkosság szörnyű esete heteken keresztül meggyeszte oly izgatottságot keltett, a gyilkosok kiléteinek keresésénél a közvélemény első sor-

ban a cigányokra gyanakodott. Később a jelek más irányba bogozódtak s már-már azt hittük, hogy biztos nyomon haladunk az igazság kiderítése felé. A vizsgálat mást konstatált. A gyanúsítottak egytől-egyig kibújtak — legalább a mostani helyzet szerint — a bün beigazolásának terhe alól. S mikor a gyanu újra nyitott kapu előtt áll, újra felkelt a régi kombináció: nem cigányok voltak-e azok, a kik a szerencsétlen Magyar Jánost oly kiszámított kegyetlenséggel, oly fagyos hidegverrel kivégezték? A vizsgálat adatai nyilván bizonyítják, hogy Magyar János állandó összeköttetésben tartott fenn a helybeli cigányság egyes alakjaival s nem egy közülük bizalmas is volt. Ha tehát a rablógyilkosság büntetével esetleg fáradó helybeli ivadékaikat, épen nem szeretett földieinket gyanúsítják meg, azt hisszük nem ártatlan emberek ellen irányul a gyanu.

De ha nem vonjuk is bele ezt a szörnyű esetet, elég, ha a félérváriak örökös panaszaát, állandó jogserelmét újból tapátára hozzuk. Se télen, se nyáron nincs biztonságban tőlük a gazdának semmije, sem ingó, sem ingatlan birtoka. A mult télen egész sereg rablást követtek el. Ruhákat, butorokat halommal hordták el. S a mi sötét gonosz lelküknek jellemző vonása, hogy akárhányszor nem a szükség kényszerűsége által hajtvá követték el a

bünt, hanem gonosz indulatuk kifolyásaként. Hiszen akárhány szegény család ruháját elásták a nélkül, hogy hasznát vették volna. Tehát a bün sem a hasznéért, hanem a bün szeretetéért követték el.

A társadalomnak meg kell mozdulnia ezek ellen a vérszopó piócák ellen. S a társadalom hangját meg kell hallgatni a hatalomnak is, a mely a polgárök közbiztonságának, vagyonának és életének öre.

—Ha kell, hozzanak ellenük drákói rendszabályokat. Ha célraviszi, próbálkozzanak a humanizmus módszereivel. Legjobbnek azonban a boldogult József főherceg elvét tartjuk, a ki éveken keresztül tartó s kárbavesztett javítás kísérletei után ezeket a szavakat mondotta:

Fajvilhatlan nép ez! Sakis ugy lehetné öket hasznos polgárokká nevelni, ha a felnötteket fegyházba vinnék, a rajkókat pedig az állam neveltetné fel.

Támpontok.

A politikai események, amik lassan-lassan kezdik kiveiközletni színtelenségéből a nyári szünetet, özsre mozgalmas idöket ígérnek. A horvát mozgolódásnak egyre vérmesebb célzatai s a radikális színezettel folyó egyébb kormányváltások zavarokkal fenyegetnek, épen arra az idöre, mikorra a kormány az átmenetileg vállalt teendök legértékesebbjeivel kívánja foglalkoz-

Velencében.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

(Folytatás.)

Érdekes és kedves vonása az olasz népnek a határtalanságig menő naivitás. Emlegettem lármásságukat, a rézng emberrel mulaiság számba menő kötekedéseiket. Most még egy vonást tesztek szövé: az újságjaik iránt támasztott igényeiket. Az olasz megkivánja a maga újságjától a hallatlan szenzációkat. Bámit találjon fel a frénya újságírója, de annak izgatónak, vagy legalább mesésen érdekesnek kell lenni. Öt-hat fő- és alcim alatt írják le a történeteiket, kisebb-nagyobb szóbasú skandalumaikat; de azt az egyet feltétlenül valamennyi hírtől megkivánják, hogy a hátukat megborzongassa. Hogy igazat mond-e az újságíró, az tökéletesen mellékes; a fő, hogy érdekes legyen. Ugy mellesleg megjegyezve, körülbelül beláthatjuk, hogy a magyarországi újságírók nem keveset tanultak az ő talán kollégáiktól.

Mindezeket csak mellesleg akartam megjegyezni, hiszen én legfőképp a mi velencei szórakozásainkról akartam beszélni.

A pihenésen kívül Velencében a fürdés képezi a legfőbb szórakozást. A ki még nem fürdött tengerben, az nem tudja ennek az élvezetnek a határtalanságát. S a ki egyszer tengerben fürdött, ugy visszakivánja, mint az élvezetek non plus-ultóját. A Lido pedig a világnak, vagy legalább is Európának első tergeri fürdője. Ezen a téren végigpróbáltam már vagy tizenöt tengeri

fürdőt. Fürdöttem Genuában, Mentonban, San Remóban, Nizzában, Marsellében, Biaritzban, Barcelonában, Stockholmában, Christianiában, Koppenhágában, szóval az Adriában, a Földközi tengeren, az Atlanti Oceanában, a Balti, az Északi, a Keleti tengerben, de bátran elmondhatom, hogy a Lidóval egyik sem vetekedhetik. A genuai tenger hullámvérésénél hatalmasabbat, mondjuk magyarán: gorombábbat képzelné sem tudok, de a Földközi tenger partja pagyrészt ökölnagságu, vagy még nagyobb kövekkel levén tele, különösen Genuában véresre zuztuk térdeinket, könyökünket, mikor a tenger gyengédséghez szokott termelünket a parthoz lödította. A biarrizti tenger hullámvérése korántsem olyan goromba, mint a genuai, sőt imponáló volta mellett kellemességével valamennyi főlé helyezem, de nincs meg neki az a kiválósága, a mely Lidót Europa valamennyi tengerre főlé helyezi: a homokja. Ez Velencében olyan specialitás, a mely maga megérdemli azt a fáradságot, a melyet érte teitünk.

Fürdödni rendszeren délelött 10 óra után indultunk. Toalettlejünkkel, a reggelizzéssel — ha ugyan el nem felejtjük — addigra szép ének-szóval elkészültünk. Közben művészi élvezeteknek voltunk részesei, mert Miska barátom végigszavalta az összes ökori, újabb és legújabb drámákat és tragédiákat, kezdve Sophokleستől egész Madáchig s hogy a hatás annál közvetlenebb legyen, az élénkebb jeleneteket el is játszotta — lévén ő a Nemzeti Színház minden klasszikus darbjának és nemesebb ujdonságának rendíthetlen barátja. En meg változatosságg kedvéért végigdalloltam az összes régi és újabb népdalokat. Denikve, mikor mindezzel elkészültünk, felültünk

egy vaporettora, egy kisebb fajta gözhajóra s az 10 zentisimiert (10 fillér) kivitt bennünket a negyedóránnyira felkvő Lidóra.

Mióta utoljára láttam, csodálatosan megszépült és megcivilizálódott ez a bájos sziget. Öt évvel ezelött negyedrészt annyi hotel se volt még rajta. Nem messze a hajóállomástól büszke kukoricák lengették a haragos zöld leveleiket. Most olyan már, mint a falusi leány, pár éve még mezitláb örzte a libákat a falu végén, ma pedig selyem ruha suhog rajta, fűző teszi még karesubbá a formás termelét, az arca, keze megfihéredett, újdivatu struccollas kalapot hord a fején s csak a beszédmodorán veszed észre, hogy a nyelvtan szabályai nehezen ütnek rést a kemény, napsütötte koponyáján.

Velencének egyetlen része a Lido, a melyen építkeznek is. Egyebütt pénzért se látsz kömvesít. Ott a kömivessztrájk — mely nálunk keresetforrása egyesekeknek — egyszerűen abszurdum, minthogy a taliánok nem építenek, legfeljebb a dűledező házukat támasztják alá. Az épületek tatarozásáról — mint a hogyan azt nálunk évről-évre divatba hozták — ott álmódni se szokás. Építkezés csak a Lidón történik s ott se a taliánok zsebjéből, hanem nagyrészt idegenek, főként az angolok jóvoltából. Ez az élmes, dűsgazdag náció mindenütt felfedezi a helyet, a hol épre lehet szedni. Schweizban a legszebb helyeken az ő hoteljeik emelkednek, Kairóban ök grasszálnak, Spanyolország legtermékenyebb része az ő birtokuk, Velence legértékesebb régi palotáinak közül nem egy angol kézre ment át s a Lidón a leg-hatalmasabb, a jövedelmet csöstöli döntő palotákat, hoteleket angolok építetik. Ez az angol

Mai lapunk 4 oldal.

00000334

tanai a parlament köréket. Az alkotmányos garantiák és a választói jog reformjában letett korábbiak és időrendi sorrendben csak azokat a reformokat követheti, amelyek az akuttá mérgezedett egyéb, szociális bajokon voltak hivatva segíteni. Azért maradtak észre a választói jog körüli alapvető munkálatok és ugyancsak ezért kerül majd csak össze szövegre az alkotmánybiztosítékok törvénytervezete.

Kihatásaiban ezt a kétségkívül jelentős időt akarják felhasználni úgy a horvátok, mint a koalícióval farkasszemet néző más politikai érdekcsoportok arra, hogy hurkot vessenek a kormányra. De hát miért? A horvát hóbotokra felesleges sok szót vesztegetni; abba a céltalan és meddő küzdelembe bécsi ellenségeink lovalták be őket, csak azért, hogy az esetleges zavarokat ellenünk használhassák föl, ha kell, mindjárt a horvátokon is ütve egyet. Nehány kalandor, ki a maga ügyfogyottságát a rágyogó álmódosások mögé bújtatja, inscenálja ezt az egész mozgalmat, mit rövidesen leszere a legjózanabb politikai tényező: az észretérés.

Mit akarnak azonban egyéb ellenségei a kormányra? Tüzzel vassal való kiméletlen hadakozást a Krisztóffyék konyhájáról összekotyvasztott program alapján minden ellen, mi koalíció. Azt mondják, hogy a kormány nem vet számot a magyarság érdekeivel és olyan politikát csinál, mi a mi megrövidülésünk politikája.

Fajmagyar, de a mellett józan politikának első sorban a támpontjai kell, hogy ilyenek legyenek. A rugókon mult minden. A nemes indulatok, a nagy hevületek nagyon szép valami, de néha oktalan dolog olyan lendülettel csinálni politikát. Oktalan egyes egyedül és csak azért, mert az ország egyetemessége sinylené meg és nem azért, mert néhány ember esetleg jobban kamatoztathatná a maga politikai befektetéseit. Az adott viszonyok mindig jelentős szempont és ezen a szemponton mulik aktiók célszerűsége ép úgy mint eredményessége.

Vizsgáljuk annak a politikának támpontjait, mely politika kifejezetten a kormány politikája és a melynek elhatározásai kifejezetten a koalíciót tevő pártok programjaiból lettek összegeve. Keressük meg azokat a pontokat, min a kormány politikája nyugszik. Krisztóffyék legénykedése után, átmenetileg vállalta a kormány a szociális bajok rendezését, az alkotmánybiztosítékokat, a választói jog reformját és első sorban az államháztartás szükségleteinek törvényes fedezését. Helyes, mondják a haladópartii lespuskások és mindjárt meg is nyomják utána a szót: — Hát miért nem vállalta a magyar vezényszót. Tiszlára csak azért, mert a viszonyokkal számot vető józanság dik-

tálta azt így. Ez a kérdés. Bécs jóvoltából ne-bántsvirág, mihez ha hozzányul a kormány, könnyen forradalomba kergetheti a magyarságot. Már pedig — sajnos — egy ilyen forradalomhoz mi csak az embert adhatjuk, azt, akinek melle ellen szegezi majd puskáját az — osztrik császár.

Ugyanigy vagyunk minden más haladópartii ellenvetéssel. Nagyon sokat akarnunk és nem szabad. Es a mikor gondosan fölépített, sorjába minden zökkenés nélkül megjárható lépcső vezet föl a magasba, ne szálljunk leghajóra. A nemzet jólétét, milliók békes nyugalmát és az eredményes munka lehetőségét egy kártyára tenni — öngyilkosság volna.

UJDONSAGOK.

Időjelzés: meleg, elvélve csapadék, zivatatok.

Szündei társas-kirándulás.

Tegnap érkezett haza az a tudománysozijas és kíváncsi magyar csapat, mely Vértes József székesfehérvári kereskedelmi tanár vezetése mellett egész közép Európát bejárta. Épen három hétig gyönyörködték abban a pompás mozgólénykép előadásban, a melynek bemutatásához a természet és emberi művelődés nem kímélték sem erőt sem fáradságot, csak hogy minél jobban sikerüljön. A kép sikerült, változatosságában meglepő volt; kísérő zenét a társaság mindvégig megmaradt jó hangulata szolgáltatta. A nyert benyomások sokasága, s hozzá az utazás fardalmait nem engedik most mindjárt, hogy részletes beszámolást adjunk — ezt későbbre tartjuk fenn — csak főbb vonásaiban akarjuk most ezen utazást ismertetni. A rongyos, de mosolygó Velencétől, a felsőolaszországi tavak világáig, innen a szt. gott-hárdi vasut felelmetesen szép sziklahasadékáig lett volna a képerket egyik része, mely utazásunk középpontját, Párist, magát a képet, melyet egy hétig néztünk, befogta. A keret fenségesen szép volt, maga a kép nem lepett meg. Igaz, a kép alakjai a keretbe helyezkedtek el, a verbéli párizsi a vidéken tartózkodik, otthon csak az maradt, akire feltétlenül szükség van. A mulatók és orfeumok kikent-kifent alakjai, a griset és cocott csapatok, a kik most az idegenek zsebében élnek, iparkodnak bemutatni a párizsi életet. A szemét és piszkot, mely nappal az utcákat fedi, felkavarva beszáll ajtón ablaknyíláson, rászáll mindenre, s nyujt olyan képet, a melyek megtekintéséhez a mi idegeink gyengék s csodálkozás helyett un-dorral fordulunk el. Előtünk állanak a Rousseau Emiljei, alakok, kik mozognak, ügyesen táncolnak

lábaikat nyakukba szedik, de a kibben lélek nincs, a reflektorok és a világítási technika mesés talál-mányai, a melyek hivatva lennének a látványos-ság körvonalait kiemelni, előtűnik elrontották azt. Nem mutattak mást, mint a kendőző művészet utólrhetetlen magaslátát, a mely festékek és ecsettel csodákat, mivel, megcsalja a szemlélt, ki csak akkor ébred mesterségesen varázsol: ál-mából, ha másnap kora reggel az utcán végig-sétál s a maga valóságában nézi azt, a ki őt a mulatók sétányain annyira elbűvölte. Ez az elő-kelő Párizs a művelt francia. Móróraban, beszé-dében ugyanaz, mint a montmartei korcsmatöl-télek. A szöveg mindkettőnél ugyanez, a dallam a melodia más. A családás bizonyos érzetét hagyjuk oda Párizst, nézni a keret másik részét: Strassbourgot, mely félig német, félig francia, Reims-et, hol a híres Muntingyár pezsgője állította némileg helyre kifáradt idegeinket, s gyönyörködni Münchenben, a művészet és sör hazájában. Itt találtuk meg azt, a mi nekünk tetszik, a széles, de nem kicsapongó jókedvet, vidámságot, finom-ságot, izlést. Ide jön a mulatózásba belefáradt francia, itt üti fel tanyáját a flegmatikus angol, itt adnak egymásnak találkozót Európa és Ame-rika népei s itt mindenki jól érzi magát. Innen viszik el azt, a mi nekünk nincs, művészeti s szép érzéket, s itt keresik azt, a mire szükségük van, a mindent élteket. Itt ráztuk le mi is a szemetet és piszkot, a mely az utazás alatt reánk tapadt, itt öltöztünk át, s hoztuk haza megne-mesítve azt, a mit elvittünk, munka és életkedvet, józanságot, hazaszeretetet.

Az utazás véget ért, képzelet és gondolat-világunk bővült, emberismeretünk biztosabb lett. A kép egyes részeit most még köd borítja, majd ha az emlékezés napja-e ködfelleget eloszlatja, akkor viszontlátásra. *Egy utazó.*

— **Kinevezés.** Schmidt Ferenc pósta- és távirat segédisztit jelöltet a helybeli pósta- és táviratnál segédisztit nevezte ki igazgatóság.

— **Gazdasági tudósító.** Hoepfner Gyula rácszentmiklósi lakost az adonyi járásban a gazdasági tudósítói tisztséggel bizta meg a földmivélsügyi miniszter.

— **Kettős gyilkosság és önyilkosság.** Borzalmas merényletről értesülünk Elő-szállásról, a mely a bűnügyi krónikákban is ritkítja párját s amely két halálesettel és egy súlyos testi sértéssel végződött. Egy fiatal legényke mélységes szerelme-re gyuladt egy odaváló 14 éves leány iránt. A leányt, éretlen volta miatt nem akarták

világsszem, a mely mindenütt megveti a lábát, hódít, aztán parancsol, végül gorbombáskodik és megköveteli, hogy mindenki az ő feszes, kimért fellépését respektálja. Erősen hiszem, hogy a Balatonon csak azért nincsenek még angol hotelek, mert még nem fedezték fel.

Lido főtűz, amely a tengeri fürdő felé vezet, ma már gyönyörű és szépen fejlett platán-sorokkal van szegélyezve. A fő vonzerőt a tengeri fürdő képezi. Mindenki oda törekszik. A villamos vasut, amely Velence egyetlen lóvasutját épen otlötünk idején szorította ki, szintén a fürdő felé vezet.

Nem olvastam meg, de bátran merem mon-dani, hogy a tenger hosszában legalább ezer ka-bin áll a nagyközönség s a magánbérlok rendelkezésére. A fürdés az oda- és visszautazással, ruhával stb. jóformán nem kerül többé egy lírá-nál. Ami természetesen fotom olcsóság az el-következő élvezéért. Nekünk már megvolt a rendes bagnionok, a fürdőszolgánk, akit Miska berátom már egy esztendővel ezelőt lekenyerezett magának s aki kényelmes kabinról s még inkább holmijaink biztosabb megőrzéséről eleve biztosított bennünket. A víz lejtője, akár a Balaton so-mogyi partján a képzeltető legkényelmesebb. Lassan, szinte észrevétlenül lesz mélyebb s pár száz méter távoliságnál nyeli csak el az embert. A délelőtti dagálynál a víz majdnem kabinjainkat locsolta. A hullámerés a képzeltető legkelleme-sebb. Haragos fehér tréját, megbőszült erejét ritkán mutatja a tenger, amikor élébe vetve ma-gunkat, lágyan ringatjuk porhüvelyűnket, akár a búcsóban. A tengeri fürdőből egy negyedóra épen elég. Ha valaki ennél is többet vesz, a minden-

napi fürdés után csakhamar észreveszi, hogy remegnek, citeráznak a lábai a bugyogóban. A fürdés második és érdekesebb része azonban a tengeri víz után következik — a homokban. A ki ezt nem élvezte, annak fogalma sincs a ho-mokfürdő gyönyörűségéről. A tenger partján egész hosszában szabad tér nyílik a vastag, süp-dő, finom homokban. A nap reggeltől késő est-ig melegíti, tüzei, égeti. Forró lesz, akár a pa-rázs. Ebben végigheverni, valami különös, édes élvezet. Aztán beleássa magát az ember, vagy szétterjeszti a karjait és pecsényévé sütteti a mel-lét, a hátát a jótékony, ragyogó napsugár által. A Lidón fürdőzőknek ez a legnagyobb gyönyör-űségük. Ott is van mindenki, akinek érzelme van a jó iránt. Öregek, fiatalok, férfiak, nők vegyest, egész familiák, papástól, mamástól, gyerekestől. Játszanak, várakat építenek, főképe pedig süttetik magukat a jótékony napsugárral. Az a legboldo-gabb, a ki a leüléshen a legnagyobb rekordot ért el. Láttam nem egyet, a kinek a bőre olyan volt már, mint a leggorombább és legfeketébb bagaria csizma. Ez volt a legbőszőbb és legbol-dogabb. Igaz, hogy a bőre végig lehámlott a há-táról és a melléről, de ez csak teljesebb tette a diadalát. Előkelő hölgyek, a kik a téli szezon alatt bizonyára sokat tartanak a hófehér teint-jükre, órák hosszat heverték a napon, hogy mi-nél barnábbra süljenek. Pesti ismerőseinktől hal-lottuk, hogy férfiak, nők körében és pedig nem csupán Hegyesi Spitzéknél, most ez a legújabb divat. Képelem azonban, hogy mennyire fáj a lelküknek, hogy az Andrassy-uton járva nem mutathatják be ország-világnak, hogy a napnak a hátukon-vállukon milyen első rendű hatása van.

Ez a komoly fürdőzés aztán eltart órák hosszat is. Mikor az ember megelégette, vissza-megy a tengerbe, leomssa magáról a homokot, s ha terhére van a testére rakodott söréteg, vesz édesvizű fürdőt és úgy bujik a toalettojébe.

Igy megy ez délelőt, délután, nap-nap után, a mig a fürdőszezon tart.

A fürdés élvezetesebb a déli órákban. 11—12 körül vannak legtöbben. Lehet akkor ta-lálni mindenféle nációt. De talán mégis legtöb-bet a magyarokból. Nem is mulasztotta el megje-gyezni egyik kedélyes és szellemes utitársam egy alkalommal:

— Ejnye kérem, annyian vagyunk már itt magyarok, hogy egy kis jó akaratral talán meg-terthatnánk a második khonfoglalást.

Csakugyan! Igaza volt!

Az idén egy kis idegességet hozott a mu-latságba az a trieszti távirat, hogy onnan nem messze egy cápa elkaptott egy fürdőző tanítónőt s miután az egyik lábát leharapta, magával rán-totta a mélységbe. Ez egy kissé kellemetlen volt. Utóvégre ennél már szebb halált is láttam ágyban, párnák közt is. Hiszen a fizetés egy ily is, úgy is, de hát mégis furcsa egy kissé, hogy egy nagy-száju, százfogu szőrnyeteg előbb összeropogtassa a porcikáimat s különféle sörös üvegek, csontda-rabok stb. kemény társaságában keljen végig-szenvednem a megemésztés nem épen költői szó-rakozásait. No hát ennél különb vakációi élvez-re fentem a fogamat.

Bilkei Ferenc.

szülei a legényhez adni. A legény látva, hogy hiába követelték, borzasztó tette határozta el magát. Éjnek idején berontott a leány szülőinek lakásába s ott először a leánynak támadt és egy nagy konyhával felhasította annak hasát, aztán leánya segítségére siető édesanyját támadta meg, akit a gyomrán és mellén szintén életveszélyesen megsebesített. Az asszony, aki áldott áldott állapotban volt, a borzasztó mérénylet perceiben egy egészséges gyermeknek adott életet. A legény látva borzasztó tettét, ezután önmaga ellen fordította a gyilkos szerszámot s szíven szurta magát. Ő is, valamint a leány is rövid idő múlva kiszenvettek. A leány anyja él még, de életbemaradásához kevés a remény. A szörnyű eset részleteiről ebben a percben még csak ennyi értesülésünk van. Maga a csendőrség, mely a borzasztó hirt szolgálta, szintén nem rendelkezik még ez idő szerint a további részletek felett. Pataki Ármán dr. és Hercz Oszkár dr. törvényszéki orvosok ma Előszállásra utaztak, hogy a hivatalos törvényszéki orvosi boncolást megejtsék.

Közgyűlés a városnál. Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatósága f. évi július 29-én d. e. 9 órakor, a városház-nyagtermében rendes havi közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: Kiadó hivatal jelentése a Kosuth-utcai telek eladása tárgyában. Kiadó hivatal jelentése a „Felmayer István és Fiai” czégnak adandó utcaterület tárgyában. Kiadó hivataljelentése Almássy József s társai ingatlanából elfoglalt terület visszaadása tárgyában. Városi tanács előterjesztése a déli vas-pálya társasággal kötendő kisajátítási egyezség tárgyában. Városi tanács előterjesztése a déli vas-pálya társaság által kezelt közvetvám utáni jutalék-rezerméle tárgyában. Kiadó hivatal jelentése az 1905. és 1906. évi közúti zárszámadás tárgyában. Városi tanács előterjesztése 20000 kor. függő kölcsön felvétele iránt. Több fizetési előleg iránti kérvény.

Fehérvári atléta Berlinben. Említettük már lapunk egyik számában, hogy a Székesfehérvári Torna Club tegyiválőbb atlétáját, Lichtnecker Lászlót, a köznapokban Berlinbe fogja küldeni, hogy résztvegyen az ott tartandó nemzetközi atletikai versenyen. Híradásunkat, melyet akkor csak mint terbe vett dolgot közöltünk, ezúttal örömmel erősítjük meg: Lichtnecker László csakugyan Berlinbe megy; az utazás költségeit részben a Magyar Országos Torna Szövetség, részben a Székesfehérvári Torna Club fogja fedezni. Mi a legszebb reményekkel kísérjük Lichtnecker berlini útjára, annál is inkább, mert az összetett főverseny, melyben résztvesz, oly számokból van, melyekben Lichtnecker Magyarország legkiválóbb atlétája. Örömmel emlékezünk meg az Első Magyar Általános Biztosító Társaság helyi fiókja igazgatóságának gavalériájáról is, ki hivatalnokát, Lichtnecker-t a legnagyobb munka idején öt napra felmentette ez alkalomból hivatalos kötelezettsége alól. Végül kívánjuk, hogy kiváló atlétánk új győzelemmel térjen vissza a német-fővárosból, becsületet szerezve nemzetének s városunk életrevaló Torna-Clubjának.

Katonai lövőgyakorlatok. Csákvár község határában folyó hó 30-án harcszerű lövőgyakorlatokat rendez a közös hádsereg. A katonai hatóság utasította Csákvár és a környéken fekvő községek előljáróit, hogy a szükséges óvintézkedéseket tegyék meg.

Mozgófényképek az Otthon kávéházban. Az Otthon kávéházban Kossuth-utca 17. (a pénzügyi palota átellenében) augusztus hó 1-től kezdve állandó mozgófényképek (biuskop) naponta 2300 méter film leadása. Hetenként teljesen új műsor. Elsőrendű zenekar kísérettel. Bemutásra kerülnek: színdarabok, drámák; mesék, miutlató és tréfas felvételek, ugyancsak legutóbb történt világ-események stb. — Buffet. Szabad bemenet. Méréselt árak. Figyelmes kiszolgálás. Vetített reklámképekre előfizetést elfogad havi 12 koronáért.

Fekete Géza Otthon kávéház, I. székesfehérvári biuskop-vállalata.

A felkézelt elemi népiskolák jogviszonyairól szóló utasítást a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter 78600/907. számú körrendelettel a közigazgatási bizottságokhoz, egyházi főhatóságokhoz és a kir. tanfelügyelőkhez megküldötte. Az utasítás hét fejezetben tüzetesen megszabja a tanítói intézmények megállapításánál, az államiségély-kérése és engedélyezése körül követendő eljárásnál; a kérelmek elbírálásánál stb. a magyar nyelv tanításának, a népiskolák és néptanítók hazafias irányu működésének és végül a megtorló intézkedések alkalmazásánál követendő eljárásokat. A körrendelet szigoruan hangsúlyozza a magyar nemzeti szellem uralkodásának biztosítását — összes népoktatási intézményeinkben és elvárja a közigazgatási bizottságoktól, hogy teljes szigorú fejtést ki ott, hol szükségbe beáll, a megtorlásról is gondoskodják. Végül felhívja a közigazgatási bizottságokat figyelemzessék az iskolahatóságokat, hogy az iskolák részére küldendő címeres zászló, címer és történeti képek, mint nemzeti jelvények köztörvényei oltalom alatt állanak s azok ellen elkövetett merénylet súlyos büntetés alá esik. (Az „Utasítás kapható: Magyar kir. Tudományegyetemi nyomda Budapest, ára 1 kor. 20 fillér.)

Templomrestaurálás. A híres bickei templomot, melyet gróf Batyányi József esztergomi primás építtetett 1776-ban tiszta reneszánsz stílusban, most teljesen restaurálják. Három díszes freskó kép, új oltárok színes üveglakok díszítik már is a renovált templomát. A költségeket részben Szarka Gyula plébános ügybuzgósága szolgálta, ki éveken át sajátjából fedezte a templomi kiadásokat, csak hogy kedvenc eszméjét keresztülvihesse. A restaurálással Gavora és Hausner jóhírnevű budapesti cég bízott meg.

Szövőgyár városunkban. Ne tessék megjedni, még nem építik. De lehet belőle valami. A neustadi szövőgyár (Csehország) irásban kérdőzködött városunk polgármesterénél, hogy vajon számíthatna-e a város segítségére egy itt alapítandó szövőgyár? Mégis csak élelmesebb az osztrák sógor; mi-meg gyufagyárát sem tudunk állítani a tulajdon hazánkban, ő meg idegen országba is elkalandozik. Különben Ungarn, die schöne Provinz már nem is olyan idegen neki.

Egy pofon. Országos ribilliót csaptak abból a megérdemelt pofonból, amit Skobrák István kapott a fehérvári állomáson Hajdu Károly sopránj honvédfőhadnagyától. Pedig azt a pofont megadná civilember is annak, aki szemtelenül az orra alá füstöl, mint Skobrák-tette Hajdu Károlylyal. A főhadnagy különben vizsgálatot is kért maga ellen a kerületi parancsnokságnál.

Idegen építőmunkások. Az egyszer tisztességes emberek jönnek Galiciából, a Felmayer kétfestőgyár ugyanis onnan; hozat munkásokat, mert a helybeli viszonyok következtében a helybeliek nem dolgoznak. Minden magyar ember csak szomorúsággal látja az idegen-munkások beözönlését; és lelkiünkben fölülül az a kívánság, hogy bárcsak már véget érne az áldatlan huza-vona.

Szélhámos vásárlók. Két fiatal ur járta végig a napokban Fehérvár előkelő utcáit. Különösen a forgalmas üzletek iránt érdeklődtek s látván a nagy forgalmat, néhány fillér árut vásároltak s kitétek a pódiumra I koronát vagy I forintot. A nagy forgalomban aztán besöpörték a forintot, avagy koronát s a pénzből visszakerétek; arra hivatkozva, hogy a korona vagy forint belécsuszott már a pénzszelvénybe. Néhol még 20 fillérrel fizettek s koronából kértek vissza. Egy darabig csak bevált a csaláftanaság, de végre is megunt a kereskedő világ a fura játékot. Nem csináltak ugyan nagy csapatát a helyszínen, hanem a dolgot besúgták a rendőrségnek. És a két ifju csakhamar fogva volt. Az egyik Tóth József szombathelyi szabósegéd, a másik Varga Károly szombathelyi cukrászsegéd. Bevallották bűneiket. De ezzel nem elégedett meg a rendőrkapitány, hanem távirati úton multjuk után is érdeklődött. A táviró azt a hirt hozta, hogy az ifjak már eddig is szép multa tekintetnek vissza. Szombathelyi sokat beszélhet róluk, ha a Fehérvárihoz hasonló csaláftanaságban nem egyszer leledzettek. Sőt egyenesen csalásból tartják főn hitvány életüket. A rendőrkapitány el-

szedte összes ingóságait, majd szülővárosukba toloncoltatta őket.

Régi história, de mindig új marad. batnaképi cigány kezében sirri a hegedű, a sáró nőta belelopózik egy ábrándos kis lány lelkébe és ott kivirít a legszebb ábránd, a szerelem, azzán következik a „szökés párosán”, aztán beleszó a dologba: a rendőrség, a szerelmes lányt hazakísérk és az újságok vastagbetűs címeikkel megírják az érdekes hirt. Most már elmondunk mindent, csak a nevek vannak hátra. A cigányprimást Puha Istvánnak, a tizenhárom esztendő kis lányt pedig Hatlaszki Annának hívják; a szerelmesek Budapestről Soponyára szöktek, a rendőrség a leányát Soponyáról visszakísérte Budapestre.

Megint a cigányok: A cigányok a „levégőben vannak”. A „cigányok” kisértenek a politikai és nem politikai, képes és képtelen lapok hasábjain. Samassa János kápolnai képviselő teljes meglepéssel gondolhat vissza az ő statárium-kérő indítványára. Fehérvár a boldog Fehérvár, a melynek ha egyebe nincs, de cigánya mindig van a köterben, — hát Fehérvár a mai napon 75 drb. füstösen gyönyörködhet egyszerre. Összefogdozták őket, hogy a más határra valókát eltoloncolják, előbb persze tüzetes személyleírást készítenek róluk, azután meg a tisztességes életet is figyelemükbe fogják ajánlani, mert a rendőrség szemé mátol fogva árgusa lesz a rakoncálatlan hadnak. Csakugyan itt az ideje valamiféle rendcsinálásnak; és teljes elismeréssel adozunk a buzgó rendőrségnek, de fölünkbe cseng mai vezércikkünk utolsó akkordja, a melyben fegyhárról és szól az ének.

Névváltoztatás. Auspiz Nánán löbörzöki illetőségű budapesti lakos vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel *Apafi*-ra változtatta.

Tolvajlás a börtönben. Lapunk legutóbbi számában írtuk meg, hogy Szűcs Eva polgári születésű 16 éves cselédeány, a ki Weisenfeld János helybeli főtanítónál szolgált, több rendbeli lopás után a városház sötét zárkájába került. Boldogtalan sorsa összehozta két másik leányzóval, Szekeres Marival és Hadnagy Marival, a kiknek bűnügyi korszorujában nem utolsó bábér, a melyért most a börtönbe kerültek. Szekeres Marit a legutóbbi reggelen szabadságotlák; volna, a mit ő arra használt fel, hogy Szűcs Eva apró cökmökjät ellopja. A mit magával birt vinni; azt elvitte és elitta, a többit pedig a köter-kályhalyukába gyömöszölte. Szűcs Eva reggel panaszt tett a rendőrségnél elvesztett ruháért. Szekeres Mari becsillatván, készségesen bevallotta bűnét s a legteljesebb előzettséggel azt is bevallotta, hogy az elrejtett holmikát hova rejtette. Hogy Szekeres Marira a börtön levegője semmi javító hatással nincs, bizonyos, akár a kétszerkettő.

Baleset. Sárkeresztessen Berta József 13 éves gyereket a saját gondatlansága miatt a cséplőgép járgányvasa úgy megsértette, hogy a szerencsétlen fiut be kellett hozni a Szt. György kórházba, hol egyik lábát amputálták.

Liszt és kenyér.

Irtá Idem.

(Folytatás.)

Nagy jelentőséget nyert a kenyér. Krisztus által, ki azt az utolsó vacsorán saját testvévé változtatta át e szavakkal: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem.” Ennek emléke gyanánt él még ma is keresztény családoknál az a szép szokás, hogy a kenyér elhulló morzsáit rendszeres tűzbe vetik, hogy ne keverődjének a szeméttel, hanem az ősem semmisítse meg azokat. Minden keresztény ember tudja azt is, hogy a kenyér Üdvözítőnk csodatettei között szerepel, a ki öt kenyérrrel és két hallal öt ezer embert vendéglét meg a pusztában és ezek a szentírás szavai szerint „evének mindnyájan és megelégedének és a fölmérati hulladékból tizenkét telekosarat szedének.” Feltámadása után pedig az Emausbá menő két tanítvány előtt megjelenvén, ezek csak akkor ismertek reá, midőn „letelepedett velök, vevé a kenyeret és megáldá és nekik nyujtá.”

A kenyérszegés egyébiránt ösregi zsidó szokás, melyet Krisztus a keresztény vallásba is átvett és az egyház is mindenkor föntartott.

Tudjuk például, hogy az első századokban a gót egyház kilenc részre szokta a kenyéret osztani és az egyes részeket az Údvözítő életének kimagasló kilenc mézzanátá után nevezte el. A kereszténység gyermekkorában azok, kik a pogány vallásról a keresztény hitre akartak áttérni, az úgynevezett katechumenek; a kereszttség fölvétele előtt nem veheték magukhoz az Ur testét, szentelt és megszentelt kenyéret — panis benedictus et fractus — adott nekik a pap, hogy így az Ur testének méltó vételére előkészüljenek. Később a már megkereszteltékre is kiterjesztették e szokást és a pap quadragesima vasárnap kivételével naponta szentelt részűre kenyéret és azt darabokban kiosztotta közöttük. Ma már csak husvétkor szokott az egyház egyéb elelmi cikkeivel együtt kenyéret szentelni, de a kiosztás megszűnt. A kenyérszégés példája azon szokás is, a mely igen hosszú időn keresztül fennállott és részben fennáll még ma is, hogy a pap étkelés előtt a kenyéret megszentelte, földarabolta és az Ur testének emlékére vendégei között osztotta ki. Talán ennek halvány emléke gyanánt vehetjük, hogy a mai kor lakomáinál is a kenyér fölszélése legtöbbször a háziasszony tisztéhez tartozik.

A történelem számos szokást emlit, amelyet a kereszténység a kenyérral honosított meg. Ilyen volt például a sok között, hogy a régi kolostorok asztalára ünnepeken feldíszítva tették a kenyéret és a bort, míg hétköznapokon nem és ezzel szintén az ünnepe jelentőségét akarták kiemelni. Ez volt az úgynevezett panis coronatus, a megkoronázott kenyér. Megemlíthetjük azt is, hogy minden hónap kalendáján a hívők hosszú időn keresztül kenyéret szoktak felajánlani papjuknak, épp úgy karácsonykor is a földesurnak és az elsőnek panis calendarius, az utóbbinak panis natalitius volt a neve. E szokás azonban ma már divatját multa. Franciaországban a tizenegyedik század elején igen elterjedt dolog volt, hogy a szülők, ha gyermekükre lsten áldást akarták kikérni, Szent Antalhoz fordultak közbenjárásért és valamely vallásos célra a gyermek súlyának megfelelő súlyu kenyéret, vagy buzát ajánlottak föl. Igen szép és helyenkint, például Zirczen, még ma is érvényben levő szokás, hogy a kolostorok elhalt rendtagjainak emlékére az ebédnél az elhunyt tányérra mellé kenyéret és bort tesznek, még pedig harminc napon keresztül naponta és azt étkelés után a szegények között osztják ki.

A keresztény vallás, melynek alapja a szeretet, a kenyérral igen sok jótéményt gyakorolt és az irgalmasság testi cselekedeti között el is rendelte, hogy „éhezőknek ételt adni” emberbaráti kötelességünk. Az úgynevezett alalmazna kenyér, panis elemosynarius, nagy szerepet játszott a középkori kolostorokban és a mai társadalmi életben, mint Szent Antal kenyere, újból áldása a szegényeknek. Az alalmazna-kenyér egyébiránt egy történelmi nevezetességű családot is teremtett, a melynek utolsó sarja hazánkban szenvedett vértanu halált. A hetedik században Rómát a Tiberis áradása miatt igen nagy éhínség dulta és Pierleon Jordán, egy egyszerű nemes, kenyéret osztott ki a szűkölködők között. Ennek emlékére (a frangendo pane) kapták aztán ő és utódai a Frangepán nevet és a család egy ivadéka III. Béla korában hazánkba jövéen, itt nagy vagyona telt szer. A tatárjárás szomorú évében a család két tagja, Frangepán Frigyes és Bertalan, önfeláldozással, anyagilag is gyámoltatták a menekült IV. Béla királyt, a ki halálból 1251-ben az egész tengeremléket nekik adta és miként Pethő Gergely írja krónikájában: „egy cipő kenyéret vevén a király, megszegte azt és megesküvék nekik, hogy valamédig egy cipő kenyere leszen, soha el nem hagyja őket, sőt azt is akarja velük közleni. Ennek bizonyosságára ad nekik cimertül két oroszlánt, a kik első lábukban két kenyéret tartanak.”

Történelmi emlék fűződik végül azon szokáshoz is, a melyet évekké elelőtt Lotharingia egy falujáról olvastam, de a nevet megmondani nem tudom. E falu lakói a tizenegyedik században mindennap egy kenyéret tartoztak a földesur asztalára tenni az ósok által elkövetett hűtlenség emlékére.

Hazánkban a kenyérszégés és időktől fogva a háziasszony teendői közé tartozott és az eladásra szánt kenyér hosszu időn keresztül, rész-

ben még ma, az ipar fellendülése korában is, szintén az úgynevezett kenyérráló kofák kezéből kerül ki. De a középkorban és a tizenhatodik, tizenhetedik században már minden földesurnak külön süjtője volt, a ki az uraság szegődött cselelje lévén, megszábot javadalmasz mellett asztalát kenyérral és süteménnyel tartozott ellátni. A kenyér egyébiránt adócikk is volt és régi okleveleinkben nagyon sokszor találunk említést, hogy a jobbágy az egyházi és a világi uraknak bizonyos számú és meghatározott minőségű kenyéret tartozott beszoolgáltatni. Hogy a temérdek adat közül néhányat említsék, a pannonhalmi apátság jobbágyai egyéb szolgálmanyok mellett Márton napra harminc kenyéret, Vilonya a palotai várnak husvétkor huszonkét, Fövény tizenegy kenyéret volt köteles adni.

A kenyérral a magyar közmondás bőven foglalkozik, de helye van a néphitben és a babonában is. Nehány közmondás, melyben a nép találó észjárása nyilvánul, szükségesnek tartok fölemlíteni.

Hazugság a kenyere, család a mindennapi kenyere — annak, a ki gyakran nem mond igazat és ártó szándékkal van embertársai iránt. — Egy kenyéren van a felnött ifjú, míg apai hatalom alatt áll és külön kenyérré megy, — ha megházasodik. — Eleteknek java kenyéret megetté az ember, — ha öregszik. Nem éri el az új kenyéret, — ha közel áll a halálhoz. Milyen találó és rondás is: keserű a más kenyere, — mert a szolgaság állapotát akarja a nép ez által kifejezni, viszont a lesz még puha kenyér lágy szöllővel közmondás a jobb, a boldogabb jövő reményével kecsegtet.

A kenyér vallásos jellege nyilatkozik meg a nép-ajkán, midőn a jó emberről azt mondja, hogy oly áldott, mint a falat kenyér és a szives vendéglátás jeléül némely vidéken e szavakkal üdvözli az érkezőt: puha kenyérral vártam, a mely mondás a szeretetet akarja tolmácsolni.

(Folyt. köv.)

Anyakönyvi statisztika.

1907. évi július hó 20-tól július hó 27-ig.

Születés. Született: 3 törvényes fiu, 4 leány, 0 törvénytelen fiu, 1 leány; ezekből halvszületett törvényes fiu 0, leány 0, törvénytelen fiu 0, leány 0. Összesen 8.

Halálozás. Elhalt: 7 fi, 7 nő; ezekből 7 éven aluli törvényes fiu 2, leány 4, törvénytelen fiu 0, leány 1, 7 éven fölül fi 5, nő 3. Összesen 15.

E szerint a születést a halálozás 7-el múlja fölül.

Elhaltak: Muszál Jánosné, Hujber Mária r. k. 53 éves Bástya-u. 11. — Peidl István r. k. 8 napos, Szedor-utca. — Lukács Anna r. k. 7 hónapos, Demkőhegy 1. — Vincizai Mária r. k. 22 hónapos, Csutura-u. 1. — Nyári József r. k. 20 hónapos Könyök-u. 7. — Steiner Irén izr. 14 éves Ösz-u. 27. — Müller Margit r. k. 1 hónapos Seregélyesi-ut. — Kis József r. k. önálló vegyeskereskedő r. k. 67 éves Palotai-u. 71. — Vincizay Anna r. k. 9 napos Sütő-u. 24. — Muskovics József r. k. dv. főkaluz 48 éves, Gátelep-u. 20. — Fésüs Mária r. k. 13 hónapos, Széchenyi-u. 137. — Márhofer József r. k. 9 éves Öreg-hegy 7. — Edelbacher Vince r. k. kertész segéd 22 éves, Szl. Gy. kórház. — Sziksz Lőrinc r. k. kisbirtokos, 65 éves Zámoly-u. 9. — Frank Balázsna, Tujner Terézia r. kath. 70 éves Öreg-u. 5.

Kihirdetések.

Steiger Imre, r. k. önálló férfitestvér 31 éves Sütő-u. 27., Pali Mária r. k. 30 éves Janesár-u. 9. — Ladovits István r. k. kisbirtokos 40 éves, Nagy Erzsébet r. k. 24 éves Vendel-u. 12. — Bödis György r. k. dv. kaluz 42 éves Budai-u. 100. Sziksz Katalin r. k. 37 éves, Zámoly-u. 9.

God dam!

Végre egy gyorsan és biztosan ható tyukszem-szer

Cook & Johnsons

amerikai szabadalmazott

tyukszem-gyűrű

1 darab 20 fillér, 6 drb. 1 K. Postán 20 f. portó. Kapható a birodalom minden gyógyszerárában, valamint orvosság-drogériákban stb.

Intézeti kelengyék

már most megrendelhetők

SCHUBERT és SCHLÉSINGER
áruházában

hol a legjobb anyagból,
célszerű összeállításban

éppúgy leányok, mint fiuk részére

olcsó árak mellett készülnek.

Mintákkal, olcsó költségvetéssel
szívesen szolgálunk!

Szabott, olcsó árak!

Készpénzfizetésnél 5% engedmény!

Schubert és Schlésinger
Székesfehérvár, Nádor-utca.

A szülő

OIDIUM
betegsége ellen

az évek óta kipróbált legjobb szer a
DR. ASCHENBRANDT-FÉLE

Rézkénpor.

Ara Budapesten:

50 kilogrammos zsákokban á kilogramm
50 fillér; 10 es 20 kilogrammos zsákokban,
54 fillér, valamint 2 kilogrammos dobozokban á kilogrammonként 55 fillér.

Használata olcsóbb mint a kénporé, mert kevesebb kell belőle; biztosabb, mert a lombhoz tapad, a szél le nem fújja.

A szülő érését sietteti, a termés minőségét javítja!

A rézkénpor egyuttal a peronospora ellen is mentesíti a szőlőt, s így rézkénporozás után az első esetleg a harmadik permetezés elmaradhat. Ez pedig lényeges költségmegtakarítás!

Számos magyar gazda bizonyítványa kívánatra megküldetik!

Megrendeléseket elfogad a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezete”

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

A por kapható és megrendelhető:

Karl József és fiánál Székesfehérvár,
Szigethy Testvéreknél Székesfehérvár.